

APELACIONI SUD, Rennes

Presuda od 6.II 1962.

Tanker "Wang-Importer"

Ovrha na inozemni brod - Kolizijsko pravilo koje treba primijeniti -
Odnos privilegija i hipoteke - Dokazivanje valjanosti hipoteke na
inozemnom brodu prema propisima prava zastave

Brod "Wang-Importer", vlasništvo američke tvrtke Emerson Steamship Corporation, prodan je na javnoj dražbi u Francuskoj na temelju zahtjeva američkih, francuskih i egipatskih vjerovnika. U postupku za razdiobu kupovnine uložili su protiv prvostepene odluke žalbe na Apelacioni sud hipotekarni vjerovnik, osporavajući neke privilegije, i oni vjerovnici kojima prvi sud nije priznao privilegij, tj. prednost naplate prije hipoteke, jer iza hipoteke nije više ništa moglo doći do namirenja, obzirom na njenu visinu.

Apelacioni sud je o svim žalbama rješavao u jedinstvenom postupku, a kao prvo pitanje obradio je pitanje prava koje će doći do primjene. Jedan od žalitelja pozvao se na pravo zastave /američko/, a neki vjerovnici su tražili djelomičnu primjenu prava zastave. Sud je najprije konstatirao da je brod američke zastave, a zatim da je brod pokretnina koja je podvrgnuta tekvom upravnom režimu i neprestano u pokretu tako da razlozi koji traže da se na pokretnine primjeni pravo njihova položaja dovode ovdje do primjene prava zastave. Međutim ovo opće načelo ne primjenjuje se praktično kad se radi o prodaji broda i o stvarnim pravima koji ga terete. Zakon mjesta gdje se vodi ovršni postupak primjenjuje se na taj postupak, pa i na ovršnu prodaju broda. Obzirom na pomorsku hipoteku, judikatura je podijeljena, jer jedni primjenjuju pravo zastave, a drugi "lex rei sitae". Međutim, i ako se prihvati načelo prava zastave, može se ono ograničiti tako da se drugo načelo primijeni na red prvenstva privilegija i hipoteke. Isto što i za hipoteke vrijedi i za privilegije, a pogotovo za red prvenstva, pa su francuski sudovi skloni primjeni "lex fori", ili primjeni francuskog prava s naslova javnog poretka. Američki pak sudovi su uvijek skloni kod reda prvenstva načelu "lex fori". Zbog toga i Apelacioni sud usvojava stajalište zauzeto od prvostepenog suda, jer se radi o ograničenju na prava vjerovnika koja su osnovana na općem interesu, za koja se teško može dopustiti da budu proširena ili sužena, a pogotovo u nazočnom slučaju u kojem se i francuska država pojavljuje kao vjerovnik za troškove čuvanja američkog broda i sigurnosti lučkih naprava luke St. Nazaire.

Osporeni privilegij Ministarstva financija za troškove čuvanja i opskrbe broda potvrđen je, jer postoji prema propisu par.2 čl.191 Trg.zak., a privilegij posade za dužne joj plaće i sva sporredna plaćanja na temelju ugovora o zaposlenju, uostalom neosporene, odgovara propisu par.3 čl.191 Trg.zak. - Međutim zahtjev dobavljača

ovog broda i drugih brodova istog brodovlasnika da im se prizna privilegij za njihove tražbine nije usvojen, jer ne odgovaraju propisu par.6 čl.191 Trg.zak., tj. ne radi se o tražbinama koje bi bile nastale na osnovi ugovora ili poslova izvršenih od zapovjednika izvan luke pripadnosti broda na osnovi njegovih zakonskih ovlaštenja za stvarne potrebe broda.

Prema tome su odbijene žalbe kako vjerovnika koji su tražili da se njihovim tražbinama, koje im prvi sud nije priznao, prizna privilegij, tako i žalbe vjerovnika koji su tražili da se ne prizna privilegij onim tražbinama kojima je priznat.

Medjutim vjerovnici koji su tražili da im se prizna privilegij žalili su se u stvari na hipoteku, jer kad nje ne bi bilo, oni bi i kao obični vjerovnici došli do namirenja. Sud se stoga upustio u ispitivanje valjanosti hipoteke. Kod toga je utvrdio da je izvorni vjerovnik bila jedna nizozemska banka, koja nije kao inozemac mogla na američkom brodu steći hipoteku, pa ju je stekla preko "trustee"-a koji su ishodili njenu uknjižbu. Kad je tražbina prešla na američku tvrtku "Wall Street Trades", tj. američku pravnu osobu, otpali su trustee-i. U postupku je producirana odluka američkog suda države New York, prema kojoj spomenuta tvrtka može izvršiti svoju tražbinu, da je ta odluka ishodjena iza početka postupka zaustavljanja broda privremenom naredbom. Apelacioni sud je našao da isprave koje su njemu producirane pretpostavljaju poznavanje američkog prava, i da na prvi pogled nisu sve sasvim u skladu jedna s drugom, pa je odredio da na trošak predlagača /privilegiranih vjerovnika, koji su se žalili, među njima i Sjedinjene Američke Države/ tri vještaka u poznavanju američkog prava odgovore na to da li postoji hipotekarna tražbina na brodu "Wang-Importer" u korist "Wall Street Trades", i da ocijene njenu pravilnost, valjanost naslova na kojem se temelji, i da li je ta tražbina izvršiva ili nije. Svoje mišljenje vještaci će podnijeti Apelacionom sudu.

/DMF 1962, str.475-485/

E.P.

Bilješka.- Načelo da na brodu ne dolazi uvijek do primjene "lex fori", kao postupovna pravilo, općenito je prihvaćeno, ili, kako se izražava presuda Apelacionog suda u Nimesu od 2.VII 1958 /DMF 1959, str.593 i d., napose str.595/ "prema stalnoj judikaturi, podvrgnuto francuskom pravu". Isto je tako doista tačno da francuska judikatura /a s njom i judikatura velikog niza zemalja/ primjenjuje na red prvenstva privilegije i hipoteku načelo "lex fori". Konstatirana kolebljivost judikature u pogledu primjene prava zastave na postojeće privilegije za francusku judikaturu je tačno, ali nam se ne čini da bi se isto moglo reći, kako mimo gred to čini ova rješenja, za hipoteku. Ipak jedne je sigurno, da je konkretno odluka suda svoje stajalište o hipoteci temeljila na pravu zastave, jer upravo traži

da se prema tom pravu utvrdi da li hipoteka postoji ili ne. Iz šturih navoda odluke vidi se da je izvorno hipoteka /naime "first preferred mortgage" američkog prava/ osnovana u korist dvaju američkih državljana, koji su bili "trustee"-i za inozemnu banku. Institut trusta i trustee-a bitno se sastoji u tome da se zakonsko pravo daje određenoj osobi, a u korist drugoga, prema međusobnom odnosu trustee-a i te druge osobe, koja postaje "beneficial owner" /korisni vlasnik/ odnosnog prava ili stvari, i može ga ostvarivati prema trustee-ima putem equity-a, tj. elastičnijeg sistema prava koje prati kroz vjekove common law kao njegova korektura. Ono što iz odluke nije vidljivo jest to kako se najednom treća osoba, američka pravna osoba, pojavljuje kao hipotekarni vjerovnik, pa je to očito dalo povoda sudu da zatraži pregled isprava i ispitivanje valjanosti hipoteke za konkretnog vjerovnika. Osim toga nije producirana isprava /tj. sudska odluka/ iz koje bi se vidjelo da li je tražbina koja je providjena hipotekom i izvršna. - Napominjemo da baš privilegij iz t.5, čl.2 Konvencije o privilegijima i hipotekama od 1926, koji se odnosi na tražbine nastale iz poslova koje je zapovjednik na temelju svojih zakonskih ovlaštenja sklopio za stvarne potrebe broda izvan luke pripadnosti, nije istovjetan s odgovarajućim američkim lienom, i da je stoga za odnosne vjerovnika glavno pitanje u ovom sporu bilo koje će pravo doći do primjene. Ostalo je sada da možda postignu slični rezultat time da obore hipotekarni rang tražbine "Wall Street Trades".

E.P.

APELACIONI SUD, Rouen

Presuda od 30.III 1962.

Sté des Etablissements Barbay Frères
c/a Nouvelle Cie havraise peninsulaire
de navigation /NOCHAP/ i Cie Maritime
de Majunga

Odgovornost slagača za robu koju primi od broдача - Slagač se ne može pozivati na jednogodišnji zastarni rok iz prijevoznog posla

Brodar je prevezao određenu količinu pamuka u balama. Na odredištu je teret predao lučkom slagaču koji ga je uskladištio i kasnije predao primaocu po teretnici. Prilikom predaje robe primaocu ustanovljeno je da nedostaje pet bala pamuka. Primalac tuži broдача i slagača za naknadu štete. Prvostepeni sud je tužbu odbio. Drugostepeni sud je potvrdio prvostepenu presudu u pogledu broдача, a slagača obvezao da naknadi štetu.

Razlozi drugostepenog suda su slijedeći: